

СТАН РОЗРОБЛЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЕКООРІЄНТОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Андрій Каленський,
доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна
<http://orcid.org/0000-0001-9034-5042>

Анотація. Дослідження стану розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників дає можливість зробити такий висновок, що якість професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства підвищиться, якщо: теоретично обґрунтувати та впровадити методичну систему, яка інтегрує методики із застосуванням екоорієнтованих педагогічних технологій та розвинути готовність педагогічних працівників до їх розроблення й застосування у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників.

Ключові слова: педагогічні технології, екоорієнтовані технології навчання, методична система розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій.

STATE OF DEVELOPMENT AND APPLICATION OF ECO-ORIENTED PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE QUALIFIED WORKERS

Andrii Kalenskyi,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Leading Researcher of the Laboratory of Vocational Training Technologies
of the Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The study of the state of development and application of eco-oriented pedagogical technologies in the professional training of future skilled workers makes it possible to conclude that the quality of professional training of future skilled workers in the construction, agricultural and restaurant industries will increase if: theoretically justify and implement a methodical system that integrates methods from the use of eco-oriented pedagogical technologies and to develop the readiness of pedagogical workers for their development and application in the professional training of future qualified workers.

Keywords: pedagogical technologies, eco-oriented learning technologies, methodical system of development and application of eco-oriented pedagogical technologies.

Потреба в нових педагогічних технологіях, зокрема в екоорієнтованих, спричиняється новими потребами суспільства, що спрямовані на досягнення

гармонії у відносинах між людиною, суспільством і природою. Крім того, на необхідність розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників впливають і такі економічні чинники: звуження ринків збуту сировини, продукції, послуг; зниження інвестиційної привабливості регіонів; розрив коопераційних зв'язків з іншими регіонами країни; переорієнтування спеціалізації економіки внаслідок втрати частини територій країни; зростання частки у ВВП країни за сільським, лісовим, рибним господарством, державним управлінням й обороною, добувною промисловістю й розробленням кар'єрів; скорочення виробництва з високою доданою вартістю, зокрема скорочення частки виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів, продукції машинобудування; зменшення обсягів видобувної промисловості в загальному ВВП країни; скорочення обсягу обороту торгівлі; скорочення кількості економічно активного населення; диспропорції у попиту і пропозиції праці, згортання прикладання праці в сфері виробництва продукції з глибоким переробленням сировини та матеріалів; зростання неформального сегменту економіки (Бородієнко та ін., 2020).

В анонімному опитуванні, яке проводиться з метою дослідження сучасного стану розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників, взяли участь представники 24 областей та міста Київ. Найбільше представництво респондентів зафіксовано в Харківській (18,10%), Дніпропетровській (9,60%) та Одеській (9,10%) областях.

Найбільше представлені респонденти зі стажем більше 20 років (39,50%). Вони працюють в різних за профілем закладах, зокрема: будівельна галузь (21,5%), аграрна галузь (22,5%), сфера послуг та громадського харчування (16,5%).

На думку цих респондентів, найбільше знижують якість професійної підготовки у закладах професійної (професійно-технічної) освіти: дистанційне навчання (53,6%) та слабка методична та матеріально-технічна оснащеність закладу (17,4%), а найбільше підвищують якість професійної підготовки: висококваліфікований педагогічний колектив (32,1%) та оснащеність закладу необхідним навчальним обладнанням та методичним матеріалом (42,2%).

Педагогічні працівники у своїй професійній діяльності застосовують педагогічні технології екоорієнтованого змісту: епізодично (66,7%) постійно (24,7%) і не використовують взагалі (8,6%).

Найбільш важливим для розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній діяльності викладача є: використання ресурсів мережі Internet (32,4%) та поглиблене вивчення нових надходжень з навчальних методик викладання (32,6%). Наші респонденти отримують необхідну інформацію екологічного змісту в основному з мережі Internet (72,3%)

Вони для висвітлення екологічних питань у своїй професійній діяльності найчастіше застосовують словесні або наочні (35,4%) та інтерактивні (25,2%) методи. Для організації екологічної діяльності респондентам недостатньо і екологічних знань (26,5%), і методичних розробок (20,4%), і практичних умінь та навичок (18,7%).

Респонденти здійснили самооцінку рівня своєї готовності до розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників (рис.1).

Готовність викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій розуміємо як інтегральне утворення особистості, тобто багатогранний, складний, суперечливий, поступовий процес безперервної, активної теоретичної й практичної діяльності викладача, спрямованої на здобування знань, спрямованих на розвиток відповідних здібностей майбутніх кваліфікованих робітників, стійкої мотивації, вольових зусиль у ставленні до еколого-валеологічних проблем на тлі позитивного емоційного сприйняття, на формування переконань і відповідної поведінки в розв'язанні педагогічних, екологічних, природоохоронних та здоров'язбережувальних завдань у синтезі зі сформованими установками на інноваційну організацію освітнього процесу, а саме: розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій (Каленський та ін., 2022).

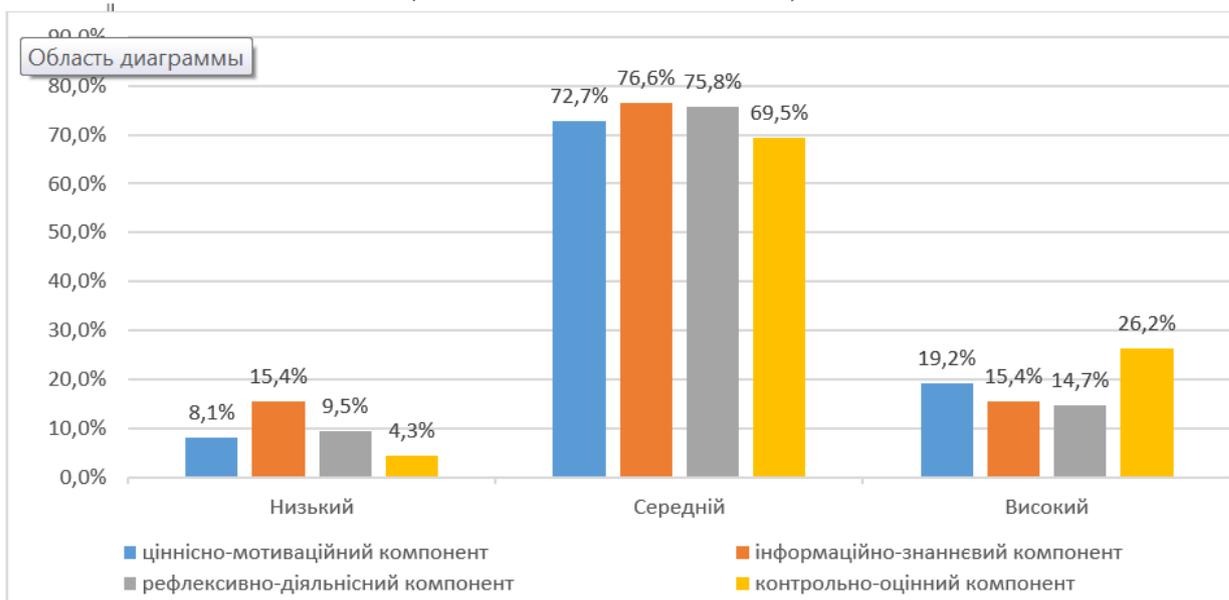

Рис 1. Рівні сформованості готовності до розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників (ціннісно-мотиваційний, інформаційно-знаннєвий, рефлексивно-діяльнісний та контрольно-оцінний компоненти)

Так, 80,8% респондентів мають середній та низький рівні ціннісно-мотиваційного компонента, 92 % середній та низький рівні інформаційно-знаннєвого компонента, 84,3% середній та низький рівні рефлексивно-

діяльнісного компонента і 73,8% середній та низький рівні контрольної оцінної компонента до застосування екоорієнтованих педагогічних технологій навчання.

Таким чином, дослідження стану розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників дає можливість зробити висновок, що якість професійної підготовки (Каленський, 2017) майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства підвищиться, якщо:

– теоретично обґрунтувати та впровадити методичну систему професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства, заснованої на цілеспрямованому застосуванні екоорієнтованих педагогічних технологій і спрямованої на реалізацію стратегії сталого розвитку, яка відтворює складний взаємозв'язок методологічних підходів (Каленський, 2022), принципів, умов, методик, критеріїв, показників та рівнів готовності викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти до розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій; виконує ілюстративну, трансляційну, пояснювальну, прогностичну функції і дає змогу виявляти можливі механізми підвищення якості їхнього професійного розвитку (Каленський, 2022);

– розробити та впровадити методики із застосуванням екоорієнтованих педагогічних технологій, що відповідають вимогам валідності, надійності методів та інструментарію і забезпечують об'єктивне діагностування компетентнісних досягнень здобувачів освіти (Гайдук та ін., 2022);

– розвинути готовність педагогічних працівників до розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників (Каленський та ін., 2022);

– забезпечити системне діагностування освітніх результатів майбутніх кваліфікованих робітників на всіх етапах опанування ними освітньо-професійної програм з екоорієнтованою складовою (Радкевич та ін., 2018).

Список посилань

Borodiyenko, O., Malykhina, Ya., Kalenskyi, A., & Ishchenko, T. (2020). Economic, psychological and pedagogical preconditions of implementation of result-based management. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2(33), 535–546. <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i33.207237>

Гайдук, О. В., Герлянд, Т. М., Каленський, А. А., & Пятничук, Т. В. (2022). *Розроблення й застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників*

будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства. Київ: ІПО НАПН України.

Каленський, А. А. (2022). Концептуальні засади екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: педагогічні науки*, 1(48), 87–94.

Каленський, А. А., Герлянд, Т. М., & Нагаєв, В. М. (2022) *Концепція розроблення та використання екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті: монографія*. Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o, Česká republika, (с. 275-285).

Каленський, А. А. (2018). Методологічні підходи до стандартизації змісту професійної освіти. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. праць*, 16, 27–33.

Каленський, А. А. (2017). Фахова передвища освіта: концептуальні засади стандартизації підготовки молодших спеціалістів. *Науковий вісник Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія»*, 277, 101–105.

Радкевич, В. О., Пуховська, Л. П., Бородієнко, О. В., Радкевич, О. П., Базелюк, Н. В., Корчинська, Н. М., & Леу, С. О. (2018). *Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: монографія*. Житомир: «Полісся».